

Cronica cercetărilor arheologice preventive pe anul 2007-2008 în județul Vâlcea

Claudiu Aurel Tulugea
claudiotulugea@yahoo.com

Consemnarea unor astfel de activități, specifice unui muzeu, contribuie la cunoașterea celor mai recente și importante descoperiri arheologice. Acest articol se vrea a fi o recunoaștere, dar și o mulțumire la adresa celor care, pe parcursul unui an, au contribuit la îmbogățirea patrimoniului arheologic al județului Vâlcea¹. Totodată, informațiile aduse, atât despre siturile arheologice, cât și despre monumentele istorice cercetate, în cadrul programului național de restaurare și conservare a acestora, aduc completări inedite privind istoria locală. Se poate spune că cercetările arheologice preventive pot constitui baza unor cercetări arheologice sistematice în viitor, așa cum s-a întâmplat în situl de la Buridava romană sau în situl neolitic de la Copăcelu.

1. Râmnicu Vâlcea-Copăcelu

Punct: strada Ghiocelilor nr. 32

Proprietar teren: Dumitru Dumitrescu

Cod RAN:167482.04

Suprafața afectată de proiect este de 75 mp. Au fost trasate două casete notate: C 62, cu dimensiunile de 2,50-2,50 m și C 63, cu dimensiunile de 6x6 m.

Stratigrafie C 62: 0,00 - 0,20 m, sol vegetal; -0,20 - 0,80 m, pământ brun gălbui pigmentat, cu urme de chirpici ars; -0,80 - 1,00 m, pământ steril.

Stratigrafie C 63: 0,00 - 0,20 m, sol vegetal, -0,20 - 0,80 m, pământ brun-gălbui, în care au fost găsite fragmente ceramice aparținând culturii Starcevo-Criș și bucăți de chirpici, cu urme de pari și nuiiele. Nu a fost găsit un nivel de locuire neolitic. Materialul a fost rulat de pe terasa din apropiere. Construcția a fost amplasată pe panta ce coboară de la terasa amintită spre pâraul Valea Goruneilor, diferența de nivel est-vest, fiind de 1,50 m.

Tipul cercetării: cercetare arheologică preventivă.

Durata cercetării: 07.06.2008.

2. Râmnicu Vâlcea-Copăcelu

Punct: Drumul Gării, f.n.

Proprietar teren: Ioan Cosma

Sit: așezarea neolitică de la Copăcelu

Cod sit : 167482.04

Tipul cercetării: cercetare arheologică preventivă.

Durata cercetării: 07.06.2008.

Importanța arheologică a sitului: în acest sit au fost făcute cercetări arheologice sistematice între anii 1961-1964, de către prof. Dumitru Berciu².

---

¹ Colectivul de cercetare a fost format din: Mariana Iosifaru-responsabil, Ionuț Tuțulescu, Claudiu Aurel Tulugea și fizicianul investigator Ovidiu Părăușanu.

² D. Berciu, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966, pp. 11-13.

Cercetarea sistematică a fost reluată între anii 2003-2004, de către Muzeul Județean Vâlcea, când în zonă s-au construit casele pentru sinistrații de la Ocnele Mari. Cu această ocazie a fost delimitată latura de S-E a sitului, fiind descoperit aici nivelul de cultură Starcevo-Criș (fazele III B-IV A), Glina (Epoca Bronzului, faza a-III-a) și Verbicioara (faza a-IV-a).

Suprafața afectată de proiect este de 70 mp. A fost trasată o casetă notată C. 62, cu dimensiunile de 6 m x 2,50 m.

Stratigrafia: 0,00 - 0,20 m, sol vegetal;- 0,20 m - 0,40 m pământ brun negru; -0,40 - 1,30 m pământ galben lutos; -1,30 - 1,50 m pământ brun deschis, cu slabe urme de chirpici sfărâmat, bucățele mici de carbune și fragmente ceramice Glina, în mare parte atipice. Nu este un nivel propriu zis, materialele descoperite au fost rulate în timp. Punctul cercetat se află pe terasa aluvionară a pâ râului Sărata, la cca. 150 m est de acesta; -50 - 1,70 m, pământ galben nisipos, steril.

3. Râmnicu Vâlcea-Copăcelu

Punct: strada Copăcelu nr. 120

Proprietar teren: Ilie Daniel Dițoiu

Cod RAN:167432.04.

Suprafața afectată de proiect este de 86 mp. Au fost trasate două casete: C 68 și C 69, cu dimensiuni de 2,50 - 2,50 m și 6-6 m. În C 68 nu a fost găsit material arheologic. Stratigrafie C 69, -0,00 - 0,10 m, sol vegetal; -0,10 - 0,30 m, pământ brun-gălbui, cu fragmente ceramice amestecate, aparținând culturilor Glina și Verbicioara; -0,30 - 0,90 m, pământ steril.

Materialul arheologic descoperit: fragmente ceramice aparținând culturii Glina, faza a III a, decorate cu găuri buton și brâuri alveolate sub buză. Au mai fost descoperite fragmente ceramice Verbicioara, fazele IV-V, oase de animale și două nuclee de silex de culoare roșcată. Materialul a fost rulat.

Tipul cercetării: cercetare arheologică preventivă.

Durata cercetării: 02.10.2008 - 03.10.2008.

4. Râmnicu Vâlcea-Stolniceni

Punct: strada Buridava

Proprietar teren: Domeniul Public

Cod RAN:167482.10

Scurt istoric: săpături arheologice sistematice au fost făcute în anii 1956-1958, 1962-1965 și 1967, de către D.Tudor³, și între 1971-1992, de către Gheorghe Bichir⁴. O cercetare arheologică preventivă a fost efectuată în 2005-2006 în cinci puncte de către Muzeul Județean Vâlcea. În 2007, s-a mai efectuat o cercetare arheologică preventivă pentru aducțiunea cu apă potabilă pe strada Buridava.

Așezarea civilă romană se află pe malul drept al Oltului, vizavi de Combinatul Chimic Govora, fiind suprapusă în întregime de fostul sat Stolniceni. Au fost identificate două grupuri de terme și șase niveluri de locuire (cinci romane și unul datat post retragerii stăpânirii romane din Dacia).⁵

³ D. Tudor, *Oltenia romană*, București, 1978, p.270.

⁴ Gh. Bichir, *Centrul militar roman de la Buridava, Thraco-Dacica*, VI, 1985, pp. 93-104.

⁵ *Ibidem*.

Cu ocazia lucrărilor de asfaltare a străzii Buridava, în anul 2008 au fost trasate trei secțiuni notate S XII, S XIII, S XIV și o casetă C 1.

Materialul arheologic descoperit aparține secolelor II-III d.Hr. și constă în fragmente ceramice de cupe, farfurii tip taler, castroane, amfore, oale și materiale de construcție. Se remarcă fragmentele de țigle cu ștampilă: două cu inscripția CH. II. FB. și una cu inscripția P.S.

Cele trei inscripții menționate completează numărul mare de ștampile tegulare și demonstrează că la începutul secolului al II-lea a existat în zonă un puternic centru militar devenit ulterior și un puternic centru economic și comercial.

Tipul cercetării: cercetare arheologică preventivă.

Durata cercetării: 13.05.2008 - 30.09.2008.

5. Vaideeni-Marița

Punct: Funduri

Proprietar teren: Parohia Marița

Sit: Biserica „Cuviosa Paraschiva”,

Cod RAN : 174076.01.

Cod LMI /2004: VL-II-m-A-09805.

Scurt istoric: primul document medieval ce atestă Comuna Vaideeni este hrisovul din 12 iunie 1504, dat de Radu cel Mare⁶, iar satul Marița apare în documente la 5 iulie 1745⁷.

Despre biserica de lemn din satul Marița se spune că este cea mai veche din nordul Olteniei, cea mai mică din județul Vâlcea. Nu a fost niciodată tencuită și a păstrat aspectul original. A fost construită prin anul 1557, conform inscripției aflate pe bârna 5 din exterior, de pe naos, latura de sud. Nu are pisanie și de aici apar controverse privind datarea ei. Cert este că datează înainte de 1745, pentru că apare pomenită într-un document de epocă în care se menționează că vătaful plaiului Horezu oferă ajutor material bisericii.

Terenul pe care a fost amplasată biserica este platoul dealului Funduri cu pante având înclinație V-E și N-S. Zona de platou pe care se află biserica este aproape orizontală, cu ușoară denivelare N-S.

S-au trasat trei secțiuni notate S I (de jur-împrejurul bisericii de 25 x 0,80 m), S II (în interiorul bisericii, axa N-S între naos și altar, de 3 x 0,80 m) și S III (tot în interior între pronaos și naos de 3 x 0,80 m).

S I: pe latura de sud, în dreptul naosului și altarului, chiar lângă biserică, au fost dezvelite trei morminte de înhumare, fără inventar, la adâncimea de -0,50 m. Bolovanii mari de râu și piatra pe care e așezată biserica nu au fost prinși cu mortar, s-au deplasat către exterior, ducând la degradarea parțială a tălpilor, dar și la deformarea monumentului, cu tendința de răsucire pe axa E-V spre S. Ulterior, golurile dintre pietre au fost completate cu cărămizi.

În S II și S III nu a fost descoperit material arheologic, iar stratul de umplutură de sub pardoseală este nisipos și are o grosime de 0,40 m. Naosul este delimitat de pronaos și altar prin pietre de râu pe care sunt așezate tălpile.

⁶ C. Tamaș și colaboratorii, *Tezaur*, doc. nr. 43, p. 35

⁷ C. Tamaș, I. C. Vasile, *Monumente arhivistice vâlcene*, doc. nr. 221, p. 79.

Materialul arheologic din S I constă în fragmente ceramice de străchini și oale moderne, din centrul de olărit de la Horezu.

Biserica nu are pridvor și nici turn clopotniță, iar determinarea dendrocronologică a vârstei lemnului din care e cioplită bârna ce o datează ar putea elimina controversele privind anul construirii monumentului.

Tipul cercetării: cercetare arheologică preventivă.

Durata cercetării: 16.10.2008 - 20.10.2008.

6. Berbești-Valea Mare

Punct: Izvoru

Proprietar teren: Parohia Berbești.

Sit: Biserica din Lemn „Sfântul Nicolae”

Cod RAN: 174085.01

Cod LMI /2004: VL-II-m-B-09962.

Scurt istoric: satul Berbești este atestat documentar printr-un hrisov emis la 24 februarie 1598. Biserica cu hramul „Sfântul Nicolae” a fost propusă spre strămutare datorită extinderii lucrărilor de exploatare a cărbunelui din cariera Panga. Biserica a fost ridicată din temelie de obștea satului Valea Mare, în anul 1776, de Popa Andrei, reînnoită de Andrei Roșescu și alții, în 1863. Pisania din pridvor datează de la ultima renovare, din 1922, când biserica este tencuită și pictată în ulei, de pictorul Victor Fulgescu din Costești.

Terenul pe care a fost amplasată biserica, este platoul unui deal marcat de pante cu înclinație V-E și N-S. Zona de platou pe care se află biserica are o diferență de nivel (altar, pridvor) de -1,06 m, iar N-S de -0,26 m. Solul viu este un loess nisipos cu urme argiloase, săpat -0,20 - 0,30 m.

S-au trasat patru secțiuni: S I, trasată în jurul bisericii, L = 39 X 0,60 m; S II, în interiorul bisericii, altar – pridvor cu dimensiunile de L = 14 X 1 m; S III, trasată în interior, pe latura de Sud, cu dimensiunile de L = 9 X 1 m, iar S IV, pe latura de Nord, în interior, având aceleași dimensiuni ca și S III; Caseta 1 (C1), perpendiculară pe S I, la vest de acesta, în fața intrării în pridvor.

Din punct de vedere arheologic, s-au constatat următoarele:

Fundația are ca tehnică de construcție șanțul în care au fost fixate pietrele de calcar fasonate, având în compoziție mult nisip și bolovanii de râu, prinși cu mortar, având în compoziție puțin var. Datorită mortarului de proastă calitate, fundația a suferit degradări, acestea fiind remediate în anul 1922, când biserica este tencuită și pictată, iar fundația pe exterior este întărită cu mortar, având în compoziție mai mult var, asigurându-se o mai bună aderență și stabilitate. Tot atunci a fost pardosită cu scânduri de brad.

Biserica are fundația mică în adâncime (cca 0,30 m), soclul (0,50 - 1,00 m). Ținând cont de bârnele folosite și de structura din lemn încărcată cu tencuială, ea a putut rezista în timp datorită poziționării ei între dealuri, fiind ferită de vânturile puternice din zonă.

Nu au fost descoperite fragmente ceramice. Singura piesă descoperită este o lingură de alamă ornamentată cu motive florale incizate, găsită în S II, caroul 8, la -0,40 m.

În ceea ce privește datarea, consider că a fost construită în anul 1776, a fost renovată în 1863, de Andrei Roșescu și alții, a fost tencuită și pictată în anul 1922.

7. Râmnicu Vâlcea.

Punct: Parcul Mircea cel Bătrân

Proprietar teren: Domeniul Public

Sit: centrul istoric al Râmnicului

Cod sit 167482.12

Cod LMI /2004 : VL-II-M-m-B-09618.

Beneficiar : Primăria Râmnicului.

Terenul pe care s-a construit un „Ansamblu peisagistic cu jeturi de apă spumante” și „Reabilitare instalație catodică, cu injecție de curent a rețelei de distribuție cu gaz natural”, aparține domeniului public și se află la 22 m vest și respectiv 40 m sud - vest de conacul Socoteanu - Lahovari, monument de arhitectură din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, unul din cele mai vechi edificii din Râmnicu Vâlcea⁸.

Scurt istoric⁹: Proprietatea, care constituie azi aproximativ incinta parcului Mircea cel Bătrân, a fost cumpărată de boierii Socoteni de la Pahomie Monah Bujoreanu (zapisul din 12 iunie 1749) și Ludovic, egumenul sfintei mănăstiri a franciscanilor (zapisul din 1 aprilie 1783).

Greci la origine, boierii Lahovari se stabilesc în Vâlcea la sfârșitul secolului al XVIII-lea. În 1816, fiica marelui clucer Dincă Socoteanu, Bica (1797-1870), se căsătorește cu Ioan (Iancu) Lahovari, și de la cele două familii, se păstrează numele conacului din lista monumentelor istorice.

Cercetări arheologice sistematice în parcul Mircea cel Bătrân au fost făcute de Elena Busuioc¹⁰.

În iunie 2005, au fost făcute cercetări arheologice preventive în colțul de sud - vest al parcului, cu ocazia modernizării cafenelei *Ariel*. Atunci au fost descoperite o parte din zidurile fostului han Lahovari.

Reluarea cercetărilor arheologice a permis dezvelirea fundațiilor ce împrejmuiuau pe latura de vest proprietatea Lahovari, construite probabil după 1870, când se donează un teren pentru lărgirea pieței existente. Pentru protejarea fundațiilor s-a propus mutarea amplasamentului fântânii, conservarea acestora *in situ*, iar aleile care intersectează fundațiile să fie marcate diferit. S-a trasat o secțiune S I cu dimensiunile 10,5 m - 3,5 m orientate N-S. Fundația descoperită pe toată lungimea S.I are 0,80 m lățime, pe adâncime -0,40 m, este construită din bolovani mari de râu, piatră fasonată și cărămizi bine arse, dispuse orizontal și vertical și prinse cu mortar. Cărămizile au dimensiunea de 0,30 x 0,14 x 0,08 m. Fundația a fost urmărită prin îndepărtarea solului vegetal până la gardul ce împrejmuește biserica „Buna Vestire”, pe latura de sud. Celelalte fundații, perpendiculare pe aceasta, sunt orientate spre E.

Pentru a urmări stratigrafia S I, au fost trasate două casete notate C 17 și C 18, perpendiculare pe fundație, având dimensiunile 1,50 m / 1,50 m.

Pentru protejarea fundațiilor a fost trasată o nouă casetă notată C 19 la 4 m E de acestea, cu dimensiunile de 2 m - 2 m, pe locul unde va fi reamplasată fântâna cu jeturi spumante.

---

⁸ Ligia Elena Rizea, Ene Ioana, *Monumente istorice din județul Vâlcea, Repertoriu și cronologie*, Râmnicu Vâlcea, 2007, p. 16.

⁹ Mariana Iosifaru, Ion Tuțulescu, Claudiu Aurel Tulugea, CCA, 2007, pp. 253-256.

¹⁰ Elena Busuioc, *Vestigii feudale de la Râmnicu Vâlcea*, Buridava, II, 1979, pp. 24-29.

Aici au fost sesizate două niveluri distincte:

Nivelul I: aparține celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea și constă în puține fragmente ceramice. Se remarcă un fragment buză de fructieră de mici dimensiuni, de culoare cărămizie, arsă secundar la buză, corp tronconic, buză lată (2 cm), și un fund de ulcior, profilat, lucrat la roată, corp fragmentar globular, de culoare cărămizie.

Nivelul II: aparține sfârșitului de secol XIX și început de secol XX. Materialul fragmentar ceramic descoperit, constă din străchini smălțuite din una și două culori, predominând verde și maro-roșcat, torți de oale, două tigăi smălțuite, cu verde în interior.

În cercetările făcute la 16 m E de cafeneaua *Ariel*, au fost descoperite o parte din fundațiile fostului han Socoteanu - Lahovari. Fundațiile sunt de la beciul hanului, au grosimea de 0,70 m și adâncimea de -2,50 m. Tehnica de construcție este șanțul, în care au fost fixate pietre fasonate, bolovani mari de râu și cărămizi dispuse atât orizontal, cât și vertical, prinse cu mortar. S-a mutat amplasamentul forajului. Deoarece beneficiarul are o lucrare punctuală, pe o suprafață mică, s-a propus o intervenție minimală de conservare *in situ* și de marcare a fundațiilor descoperite.

În punctele cercetate, nu au fost descoperite urme materiale mai vechi de secolul al XVIII-lea.

Summary

Preventive archaeological researches between 2007-2008, have endorsed the following sites:

The Neolithic Age settlement from Copăcelu, point: no. 32, Ghiocilor street, landowner Dumitru Dumitrescu. There were drawn two boxes marked C 62 and C 63. There were discovered archeological materials belonging Starčevo-Cris culture, phase III B.

The Bronze Age settlement from Copăcelu, point: Drumul Gării street, landowner - Ioan Cosma. It was drawn a box marked C 61. It was discovered archaeological materials belonging to Glina culture, phase III.

The Bronze Age settlement from Copăcelu, point: no. 120, Copăcelu street, landowner Ilie Daniel Dițoiu. There were drawn two boxes: C 68 and C 69. There were discovered archeological materials belonging to Glina culture, phase III and to Verbicioara culture, phase IV.

The Roman settlement from Stolniceni, point Buridava street, public domain. There were drawn 3 sections marked S XII – S XIV and a box marked C 1. The archaeological material discovered belongs to centuries II-III. It was found: fragmental cup „terra sigilata” with the stamped inscription - ADVOCISI, fragments of stamped tiles: CH II FB (COHORS Flavia BESSORUM II), P S (PEDITES SINGULARIS) and ceramics specific to centuries II-III.

Cuvioasa Paraschiva church, com. VAIDEENI, Marița village. Point Funduri, land owner the Marița parish. It dates from 1557 and it is considered the oldest church in the Valcea district. On the southern side of the church, near

foundation, there were found 3 tombs without inventory at 0.50 m depth, before 1864.

„Sfântul Nicolae” church, Berbești town, Valea Mare village, Izvoru point, landowner the Berbești parish. It dates from 1863 and was raised by the local council, on the place of an old church in 1776. The church has been removed because of the mining exploitation from Panga career.

The historic centre of the Râmnicu Vâlcea town, point: Mircea cel Bătrân park, public domain. The property has belonged to the family Socoteanu-Lahovari, since the second half of the XVIII century. There were discovered two levels of living: one from the XVIII century and another one from the XIX century. From the former property there is only the mansion, which hosts today, the Children’s Palace from Râmnicu Vâlcea.